

VERSLAG OVER DE BIBLIOTHEKEN VOOR ZEELIEDEN.

Door E. H. E. BOOGAERS,
Aalmoezenier, Antwerpen.

Veel moeite werd er de laatste jaren besteed, om in ons land het prestige van het zeemansberoep omhoog te brengen. Scholen en andere technische diensten hebben machtig daartoe bijgedragen. Hulde aan wie hulde toekomt. Doch met scholing van den jongen zeeman alleen is alles niet gedaan. Ook, en vooral later, moet er gezorgd worden dat het zedelijk en cultureel peil van den zeevaarder op de hoogte blijft. Dit is een zeer speciale en lastige taak. De zeeman is moeilijk te bereiken : hij heeft weinig tijd aan wal, en hij heeft veel tijd aan boord; daarom hebben wij gemeend dat het geschikte middel om in deze nood te voorzien is : de varende bibliotheek.

Daarenboven voorziet deze bibliotheek in een zeer speciale nood van den zeeman : de zeeman heeft vele, maar gevaarlijke vrienden aan wal; hij heeft zelden een goed kameraad aan boord. Niemand heeft meer behoefte aan een goed vriend als hij, die zoo lang en zoo dikwijls eenzaam en verlaten is. De beste vriend voor een zeeman is een goed boek.

Om al deze redenen werd in 1930 het plan opgevat, in den schoot van het Apostolaat ter Zee, den zeevaarder goede en deugdelijke lectuur te bezorgen. Dit idee leek op het eerste zicht wel te schoon om werkelijkheid te kunnen worden. De techniek van die varende bibliotheken stelde zeer speciale problemen. De formule van de boekenkisten bracht hier van meet af aan de oplossing. Stevige kisten, met elk — naar gelang het aantal der bemanning en den duur der reis — circa vijftig boeken, die na elke reis verwisseld worden. Op dit oogenblik zijn niet minder dan 260 zulke kisten in omloop jaarlijks.

Het tweede probleem was van financiële aard : ook dit wer glansrijk overwonnen. Het jaarbudget voor 1934-35 bedraagt 13,207 fr. aan uitgaven, waarvan :

6,189 fr. aan nieuwe boeken;
1,360 fr. aan inbinden;
3,000 fr. aan huishuur, bureelonkosten en de rest.

Velen hebben ons bereidwillig en mild geholpen om deze zware onkosten te dekken. Het is ons een aangename plicht hier publiek een woord van oprechten dank te sturen aan het adres van het Beheer der Zeewezen te Brussel, dat zijn trouwe genegenheid aan ons werk betoont door een jaarlijksch steungeld van 2,000 fr.

Het hoofdprobleem lag echter elders, namelijk, bij de zeelieden zelf. Toen in 1930 de eerste boekenkisten aan boord verschenen, toonden de zeelieden zich aanvankelijk zeer gereserveerd. Op sommige schepen werden de kisten niet eens opengemaakt. Langzamerhand echter kwam hier een kentering. En op dit oogenblik mogen wij zeggen dat onze beste steun komt van onze zeelieden zelf.

Ten bewijze hiervan mogen volgende cijfers volstaan. In 1934-35 werden er niet minder dan 17,630 boeken aan boord uitgeleend; dat waren er 2,000 meer dan het jaar tevoren. Een nuchter getal. Maar wie zal zeggen wat al tienduizenden uren verpoozing en nuttige ontspanning daardoor aan onze dierbare zeelieden werden bezorgd op hun lange en eenzame vaarten! En als we daarbij bedenken dat vele boeken van hand tot hand worden doorgegeven op de reis, dan mogen we dat mooie cijfer wellicht nog met twee vermenigvuldigen.

Teekenend voor de waardeering die onze zeelieden koesteren voor hun varende boekerijen is de zorg waarmede die boeken worden behandeld. Het is merkwaardig vast te stellen hoe netjes en ordelijk de kisten telkens weer binnenlopen. Van de 17,000 uitgeleende boeken werden er bij de jaarlijksche revisie slechts 25 vermist. De beste ingerichte bibliotheek aan wal zou zich met zulk een uitslag mogen feliciteeren.

Verder nog een feit dat niet alleen merkwaardig, maar roerend moet heeten. Elke kist bevat, op aanvraag van den zeeman zelf, een bescheiden busje; welnu, in één jaar hebben die busjes de zeer aanzienlijke som van fr. 7,549.15 opgebracht. Wij willen er geen centiem afdoen, want wij eerbiedigen die penningen van onze zeelieden als kostbare getuigenissen van hun sympathie. Wij houden eraan hier publiek een hartelijk dankwoord te richten aan onze dierbare lezers op zee voor dit schoone blijk van hun belangstelling. Het

werk der varende bibliotheken is, voor een aanzienlijk deel, werkelijk hun werk geworden.

Wij danken eveneens de Heeren bestuurders onzer reederijen, om hun sympathieke medewerking. Zij zorgen ervoor, onder meer, dat door hun eigen bemanning de kisten worden op- en afgehaald. Zoo heeft zich allengs een traditie gevormd: men vertrekt niet zonder « de » kas aan boord.

Zoo ontwikkelde zich in zes jaren dit werk tot een zegen voor duizenden zeevaarders. Nu is het onze taak dien bloei hoog te houden. Dit veronderstelt gestadige hernieuwing en aanpassing. Jaarlijks worden eenige honderden nieuwe werken aangekocht: wij willen « à la page » blijven. Ons standpunt bij de boekenkeus is breed-cultureel: al de grootste werken der wereldlitteraturen — Fransche, Nederlandsche, Duitsche, Engelsche, — willen wij ter beschikking van onze lezers stellen. Vooral de boeken die de zee aanbelangen, zoeken wij op. Wij zorgen voor gevariëerde keus: er is in elke kist lectuur voor officieren en manschappen, stokers inbegrepen; daar is vormende en ontspanningslectuur. Zeer kenschetsend en verheugend is het feit dat de proporties van echte vormende ernstige lectuur met de jaren toeneemt. Van 31 % in 1934 steeg zij tot 34 % in 1935. Wij kennen zeeofficieren die zware philosophische werken instudeeren. Studieboeken worden eveneens bezorgd.

Naast de kisten aan boord is er dan nog de bibliotheek aan wal. Wie het lokaal op de Van Dijkkaai 2 bezoekt, treft er meestal een of ander zeeman die, voor de afreis, zijn persoonlijk voorraad komt opdoen.

Verschillende verheugende teekenen wijzen erop dat wij met onze vlottende bibliotheken allengs ons eigenlijk doel beginnen te verwezenlijken: onze al te zeer verwaarloosde zeelieden meer cultuur en zieleadel bij te brengen.

Op het gebied van reizende boekerijen, door de schoone keus van haar boeken en het regelmatig vernieuwen der kisten aan boord, zal wel ons land de kroon spannen.

Ziedaar in enkele trekken de ontwikkeling geschetst van onze varende bibliotheken. Onze heerlijkste belooning voor de vele moeite die het kostte is te mogen vaststellen hoe gaandeweg, van de commandobrug tot in het stokershol, het cultuurpeil van onze zeelieden stijgt. Onze troost en onze fierheid is het, daartoe in onze bescheiden maat te hebben bijgedragen. En onze hoogste eer is het te mogen getuigen, dat de eerste en beste medewerkers de zeelieden zelf zijn.